

IN MEMORIAM

**Dr. docent ing. VERA BONTEA
1911 – 2000**

În ziua de 9 decembrie 2000, după mai bine de 6 decenii de activitate închinată, deopotrivă, micologiei, fitopatologiei, fitofarmaciei, protecției plantelor, istoriei acestor științe, ca și formării generațiilor noi de specialiști, a plecat dintre noi doctor docent VERA BONTEA, remarcabilă personalitate științifică din aceste domenii aparținând biologiei vegetale și agronomiei.

Născută pe meleagurile României Mari, în Basarabia, în comuna Vadul lui Vodă (jud. Lăpușna), ca fiică a Anastasiei și a lui Andrei Sciurevici, a urmat cursurile școlii primare și ale liceului la Chișinău, după care facultățile de agronomie și biologie la Iași, luându-și diplomele universitare în anul 1936.

De-a lungul unei cariere de peste o jumătate de secol, a îndeplinit, până la pensionarea sa în 1975, diferite funcții, după cum urmează: șef de circumscripție agricolă la Dorohoi (după 1936); angajată la Biroul Domenial și de Reformă Agrară al Județului Lăpușna (1937-1940); profesor suplinitor și titular la Școala Normală Elena Doamna București (1942-1947); asistent (1941-1947), șef de lucrări (1947-1951), șef de laborator Fitofarmacie (1951-1960), la Secția de Fitopatologie din Institutul de Cercetări Agronomice (I.C.A.R.), condusă de acad. Tr. Săvulescu; cercetător științific, cercetător științific principal (CP) III, CP II, șef de laborator Micologie și Fitopatologie Generală în Institutul de Biologie Tr. Săvulescu București (1960-1970); șef de laborator Micologie la Institutul de Cercetări pentru Protecția Plantelor (I.C.P.P) București (1970-1975); șef de laborator la Colectivul pentru Agricultură al Academiei Române (1949-1955); conducător de doctorat din 1963 până în 1990.

Ca **micolog**, dr. doc. Vera Bontea a contribuit la cunoașterea micoflorei plantelor de cultură și spontane din țara noastră, semnalând peste 100 de specii și de gazde noi în România. A publicat, singură sau în colaborare, lucrări consacrate unor **taxoni noi pentru**

știință (*Cladosporium nitrariae* pe *Nitraria schoeberi* și *Heterosporium allii* var. *allii sativi* pe *Allium sativum*), taxoni noi **pentru România** (*Wettsteinia mirabilis* pe *Iris hungarica*, *W. pachyasca* pe *Dianthus tenuifolius*, *Rosenscheldia abundans* pe *Prunella vulgaris*, *Amadiela genistae* pe *Lembotropis nigricans*) și un total de 114 **specii noi pentru țară** pe 118 **gazde noi**, ca și 391 gazde noi pentru 364 ciuperci tot în contextul florei din țara noastră. Dintre cele cu importanță economică, se remarcă gazdele noi pentru *Taphrina deformans* și *Coccomyces hiemalis*, zarzărul și, respectiv, cireșul.

Dr. doc. Vera Bontea a condus între 1962 și 1970 editarea lucrării **Herbarium Mycologicum Romanicum Tr. Săvulescu**, materialul biologic respectiv fiind distribuit la 60 de laboratoare de specialitate din țară și din străinătate.

Dintre cele peste 35 de lucrări de micologie publicate, se detașează prin importanță cartea **Ciuperci parazite și saprofite din România** (2 volume), a cărei primă ediție a apărut în 1953, cuprinzând 3217 taxoni, iar ediția a doua, revizuită și adăugită în 1985-1986, conținând de aproape trei ori mai mulți taxoni (8727).

Ca **fitopatolog**, dr. doc. Vera Bontea a studiat, singură sau în colaborare, biologia diferiților agenți fitopatogeni, studiind metodele de prognoză, avertizare și combatere. Rezultatele acestor cercetări sunt concretizate în peste 50 de lucrări științifice. Una dintre cele mai importante, **Putregaiul negru al verzei și agentul său patogen Phoma lingam (Tode) Desm.** (1954), a fost ulterior dezvoltată și a reprezentat teza de doctorat susținută în 1964, în cadrul Institutului de Biologie **Tr. Săvulescu**.

Dintre bolile și patogenii studiați, enumerăm pe cele mai importante: făinarea viței de vie (*Uncinula necator*), mana viței de vie (*Plasmopara viticola*), rapănul merilor (*Venturia inaequalis*), făinarea merilor (*Podosphaera leucotricha*), bășicarea frunzelor de cais (*Taphrina armeniaca*), ruginile grâului (*Puccinia* spp.), mălurile cerealelor (*Tilletia* spp.), putregaiul alb al florii soarelui (*Sclerotinia sclerotiorum*), mana hameiului (*Pseudoperonospora humuli*), putrezirea tulpinii și rădăcinii de hamei (*Fusarium sambucinum*) ș.a.

Seria celor patru lucrări privind mana hameiului (*Pseudoperonospora humuli*) a fost apreciată în mod deosebit, în anul **1968** atribuindu-i-se autoarei **premiul Emanoil Teodorescu al Academiei Române**.

Cu pregătirea multilaterală și cu bogata sa experiență, omul de știință Vera Bontea a colaborat la monografia genului *Tilletia* în România (1991), la **Dicționarul Enciclopedic al Academiei** (1962), la **Dicționarul de termeni fitopatologici** (1983) și la **Dicționarul micologic poliglot** (1997). Acesta din urmă, dicționarul micologic, a devenit în peisajul publicistic al autoarei cea de a doua realizare pentru care a fost recompensată din nou cu un **premiu al Academiei Române – premiul Tr. Săvulescu**, pentru anul 1997.

Dr. doc. Vera Bontea a avut contribuții însemnate la elaborarea și redactarea studiilor grupate sub titlul *Starea fitosanitară în România*, coordonate și publicate de profesorul Tr. Săvulescu începând din 1928 până în 1960.

Ca **fitofarmacist**, a abordat un spectru larg de probleme, putând fi considerată, împreună cu Al. V. Alexandri, întemeietoarea acestui domeniu în țara noastră. Activitatea sa a avut ca scop elaborarea metodelor de experimentare – în laborator, seră și câmp – a produselor fitofarmaceutice. A efectuat analize biologice ale produselor fungicide în vederea omologării lor, precum și analize în vederea stabilirii celor mai bune tehnologii de fabricare a fungicidelor în țară, aducând contribuții importante la fabricarea lor, printre care: Carbodan, Merfazin, Hexadin, Tiradin ș.a. Aceste rezultate s-au concretizat în 19 lucrări științifice. O lungă perioadă de timp, dr. doc. Vera Bontea a organizat și dirijat experimentele cu fungicide, insecticide și erbicide, pentru avertizarea tratamentelor cu aceste produse fitosanitare în țara noastră.

O problemă cercetată îndeaproape, bazată pe lucrările de fitopatologie privind bioecologia manei (*Plasmopara viticola*) viței de vie, a fost reducerea sau înlocuirea sulfatului de cupru în combaterea acestei boli; prin aceste studii a reușit să realizeze pentru producție formule de aplicare a tratamentelor cu volum redus de cupru.

Ca **istoric al științelor**, preocupare emanată din întâlnirea cu personalități de seamă ale biologiei și agriculturii românești, a scris articole omagiale pentru: *Tr. Săvulescu* (1889-1963); *Alice Săvulescu* (1905-1970), *C. Sandu-Ville* (1898-1969), *E. Rădulescu* (1904-1993) etc. și a elaborat *Istoricul fitopatologiei* (1994, Ed. Academiei Române) și *Istoricul fitofarmaciei* (1996, Alcedo SA, București, sub tipar).

Ca **dascăl**, a desfășurat o laborioasă activitate, contribuind la formarea a șase promoții de eleve ale școlii normale Elena Doamna din București, dar și la organizarea unui muzeu, a herbarului, a colecției de planșe și a unui lot agricol al școlii. De asemenea, timp de patru decenii a predat cursuri și a efectuat lucrări practice cu biologii și inginerii agronomi din cadrul inspectoratelor de protecția plantelor și carantină fitosanitară. A contribuit la elaborarea a trei manuale (2 pentru școli medii și 1 pentru universitate) și a publicat 24 de lucrări de îndrumare tehnică, popularizare și recomandări pentru practica agricolă.

Din 1964 a desfășurat activitate de **conducător științific de doctorat**, asigurând îndrumarea, coordonarea și perfecționarea a 37 de doctoranzi, dintre care 26 au obținut titlul de doctor pe baza unor lucrări, în care s-au abordat subiecte dintre cele mai importante din punct de vedere teoretic și practic, din domeniul micologiei, fitopatologiei și protecției plantelor, contribuind astfel la formarea unei întregi generații de specialiști.

A desfășurat o vie activitate în colectivele de redacție ale revistelor *Studii și Cercetări de Biologie* (seria Botanică, apoi Biologie vegetală), *Revue Roumaine de Biologie* (*Biologie Végétale*) și *Analele Institutului de Cercetări pentru Protecția Plantelor* –București.

Întreaga sa activitate s-a bazat pe o profundă și neîntreruptă documentare în limbile franceză, rusă, engleză, germană. Ca foarte bună cunoscătoare a acestor limbi, a tradus 5 cărți de specialitate, permițând consultarea acestora de către specialiști cu mai multă ușurință.

Recunoaștere internațională. Cu unele din cele peste 130 lucrări științifice a participat la diferite congrese și manifestări științifice internaționale: Berlin (1955), Moscova (1958,1966), Hamburg (1958), Magdeburg (1959), Leipzig (1961), Nisa (1962), Greiswald (1963), Chișinău (1965), Viena (1965), Avignon (1969), Tallin (1988), precum și la congrese și conferințe științifice din București (1949, 1968, 1970), la organizarea cărora a participat activ.

Dr. doc. Vera Bontea a fost membră activă a Societății de Științe Biologice, a Societății de Micologie și a celei de Protecția Plantelor din România, ca și a Societății Germane de Fitofarmacie.

Întreaga activitate a dr. doc. Vera Bontea a fost închinată cu totală dăruire, cu pasiune și devotament, domeniilor în care a lucrat – micologie, fitopatologie, fitofarmacie, protecția plantelor, istoria biologiei și a agriculturii – atât ca om de știință cât și ca dascăl, continuând tradiția creșterii prestigiului școlii românești de fitopatologie, creată de Prof. Traian Săvulescu, a cărui colaboratoare de excepție a fost.

A continuat activitatea sa și după pensionare (1975), prin îndrumarea doctoranzilor și colegilor de breaslă mai tineri, prin definitivarea și publicarea de noi cărți și articole de specialitate, prin semnalări de patogeni și boli noi, incluse în *Starea fitosanitară*, a publicat istoricul fitopatologiei (1994) și a redactat istoricul fitofarmaciei în țara noastră (predat la

firma ALCEDO spre publicare), a rămas receptivă la nou și activă până în ultima clipă a vieții.

Pentru activitatea desfășurată a fost distinsă cu premii, ordine și medalii: Medalia Muncii (1954), Ordinul Muncii clasa a 3-a (1974), Premiul *Emanoil Teodorescu* al Academiei Române (1968) și Premiul *Traian Săvulescu* al Academiei Române (1997).

Cu toate realizările și meritele științifice, dr. doc. Vera Bontea nu a fost membru al Academiei Române, cel mai înalt for științific al țării și nici al Academiei de Științe Agricole și Silvicultură. **Poate acum, după trecerea Sa în neființă, mai marii acestor foruri vor aprecia contribuția remarcabilă a doamnei dr. docent Vera Bontea la dezvoltarea acestor științe și îi vor atribui unul dintre aceste titluri POST MORTEM.**

Această prezentare, scurtă și cât se poate de modestă, se dorește a fi exprimarea recunoștinței și a omagiului nostru, a celor ce i-am fost discipoli, omagiu pios și profund, pentru magistrul nostru și pentru puterea exemplului său, pentru modelul de excepție pe care ni l-a oferit spre a fi urmat - o viață de aproape un veac, trăită în armonie, o carieră de peste jumătate de secol, cu realizări excepționale, o flacără pe altarul științei românești.

Evocarea noastră vine din suflet și încearcă să reliefeze sufletul OMULUI - VERA BONTEA, nu numai cel dăruit profesiei și creativ, receptiv la nou, veșnic activ și în ajutorul celorlalți confrăți, dar întotdeauna optimist și deschis, plin de har și de farmec și mai presus de toate generos, generos și iar generos...

Îi dorim odihnă veșnică unui înaintaș de excepție – dr. docent Vera Bontea – reprezentant de seamă al școlii românești de fitopatologie creată de Tr. Săvulescu și încheiem această evocare cu speranța de a ni se oferi șansa să putem continua tradiția și opera înaintașilor noștri și să participăm la renașterea științei românești.

Prof. dr. biol. Tatiana Eugenia Șesan
Membru asociat al Academiei de Științe Agricole și
Silvicultură Gh. Ionescu-Șișești din România

LUCRĂRI ÎN CARE ESTE CITATĂ ACTIVITATEA DESFĂȘURATĂ DE Dr. doc. VERA BONTEA

- Ardelean A., Mohan Gh., Tițu H., 2000, *Dicționarul biologiilor români*, I, 109-117
- Baicu T., 1986, Cinci decenii în slujba protecției plantelor și 75 de ani de viață, *Buletinul de Protecția Plantelor*, 2: 65-66
- Davidescu D. (sub redacția), 1994, *Istoria științelor în România, Științe Agricole*, Ed. Academiei Române, Buc., 199-220, 385-387
- Mititelu D., Barabaș N., Navrotescu T., 1994, *Botaniste din România (I), Studii și Comunicări*, Complexul Muzeal de Științele Naturii *Ioan Borcea*-Bacău, 196-197
- Mititelu D., Vițalariu Cristina, 1994, *Bibliografie asupra vieții și operei botaniștilor din România (III), Studii și Comunicări*, Complexul Muzeal de Științele Naturii *Ioan Borcea*-Bacău, 271-276
- Munteanu Radu Ilarion, 1999, Patru decenii învățând să primească, dar și ... să dăruiască, *Sănătatea plantelor*, 7: 23
- Șesan Tatiana Eugenia, 1999, O viață dedicată biologiei vegetale și agriculturii, *Sănătatea Plantelor*, 7: 1, 23
- Șesan Tatiana, Dumitraș Lucreția, Manoliu Al., 1986, Vera Bontea, D.S.C., at the age of 75, *Revue Roumaine de Biologie, Biologie Végétale*, 31 (2): 163-165
- Șesan Tatiana, Manoliu Al., Hatman M., *In memoriam – Dr. docent ing. Vera Bontea*, 2001 (sub tipar), Cercetări Agronomice în Moldova
- Tesio C., Meșter Lotus, Cristorean I., 2000, *Indexul botaniștilor din România*, Ed. *Pentru Viață*, Societatea Ornitologică, de Protecția Păsărilor și Naturii, Asociația de Ecosanogeneză din România, 38 pp.